

Decàleg sobre la responsabilitat civil dels enginyers de l'Administració pública (I)

ENGINYERS BCN pretén donar resposta a les principals inquietuds de funcionaris i de personal de l'Administració pública respecte a les seves actuacions professionals en deu preguntes que es desenvoluparan en aquest i el proper número de la revista THEKNOS.

1 Quan existeix responsabilitat civil?

Responsabilitat civil significa la subjecció d'una persona que vulnera un deure de conducta a l'obligació de reparar el dany produït.

Els requisits per tal que existeixi responsabilitat civil són:

- Acció o omissió antijurídica (comportament contrari a dret).
- Culpa (actuació negligent) o dol (intencionalitat: actuació voluntària de no evitar el dany que es va preveure).
- Dany produït.
- Relació causal entre l'acció o omissió i el dany.

Sense la concurrència de tots aquests requisits, no existeix responsabilitat civil imputable.

2 Són els enginyers de l'Administració pública responsables dels seus actes i omissions?

Sí. L'acció o l'omissió determinants dels danys i perjudicis són imputables a les persones físiques.

Poden respondre directament persones jurídiques, com són les administracions públiques, si aquelles persones físiques es troben al seu servei, però l'acció o omissió és de les persones físiques.

3 Poden les víctimes o els perjudicats reclamar la indemnització directament contra els enginyers de l'Administració pública que els han causat danys en exercici de les seves funcions?

A. No directament per la via civil o administrativa.

Les víctimes o perjudicats per danys causats pels enginyers de l'Admi-

nistració pública en l'exercici de llurs funcions estan obligats a dirigir la seva reclamació indemnitzatòria contra l'Administració a la qual aquells pertanyen, sense poder-los demandar davant els jutjats civils (vigent article 145.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú; futur article 36.1 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, que entrarà en vigor el proper 2 d'octubre de 2016).

EN GENERAL, ELS PERJUDICATS HAN DE RECLAMAR DIRECTAMENT A L'ADMINISTRACIÓ

B. Sí, en cas de delictes.

No obstant allò, les víctimes o perjudicats sí que podran reclamar indemnització a l'enginyer de l'Administració pública en cas de delictes, davant dels jutjats penals o —si es reserva l'acció de responsabilitat civil derivada del delictes— els jutjats civils, sense perjudici que l'Administració haurà de ser reclamada simultàniament (vigent article 146.1 de la Llei 30/1992; futur article 37.1 de la Llei 40/2015; així com articles 109 i 121 del Codi penal).

En la resta de supòsits (en els quals no hi ha infracció penal), la reclamació pel dany s'ha de formular directament a l'Administració.

4 Pot l'Administració reclamar a l'enginyer de l'Administració pública la indemnització satisfeta a una víctima o un perjudicat d'un dany causat per un acte o omissió d'aquell?

Sí. La Llei diu que "l'Administració corresponent, quan hagués indemnitzat les víctimes, exigirà d'ofici de llurs autoritats i de la resta de personal al seu servei la responsabilitat en què hagueren incorregut per dol, o culpa o negligència greus, amb la instrucció prèvia del procediment que reglamentàriament s'estableixi. Per a l'exigència de la dita responsabilitat es ponderaran, entre d'altres, els criteris següents: el resultat danyós produït, l'existència o no d'intencionalitat, la responsabilitat professional del personal al servei de les administracions públiques i la seva relació amb la producció del resultat danyós" (vigent article 145.2 de la Llei 30/1992; futur article 36.2 de la Llei 40/2015)

En conseqüència, l'Administració té una acció de regrés o repetició contra els enginyers de l'Administració pública per al reemborsament de la indemnització que hagués pagat pels danys causats dolosament o negligentment per aquell:

- L'acte o omissió de l'enginyer de l'Administració pública ha de ser dolós (intencionat) o culpa o negligència greu (per tant, en quedaria exclosa la culpa o negligència lleu).
- L'Administració ha d'haver efectivament indemnitzat la víctima o perjudicat.
- L'Administració estaria obligada a exercir aquesta acció de regrés o repetició contra l'enginyer de l'Administració pública ("exigirà d'ofici").

No obstant això:

- La consulta de les bases de dades jurisprudencials ens deixa clar que, malgrat que existeix aquesta previsió legal, la seva pràctica efectiva és inèdita
- En realitat, l'Administració dispo-

sa un gran marge d'apreciació per decidir si exigeix o no s'exigeix responsabilitat a l'enginyer de l'Administració pública en la mesura que existeix una indeterminació dels criteris per aplicar la ponderació a què es refereix la Llei.

- L'Administració té altres mitjans, com la via disciplinària, i pot aplicar, entre d'altres, la infracció molt greu del “notori incompliment de les funcions essencials inherents al lloc de treball o funcions encomanades” (article 95.2, lletra g, del Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el Text refós de la llei de l'estatut bàsic de l'empleat públic).

5 Pot en algun altre supòsit l'Administració reclamar els enginyers de l'Administració pública?

Sí. L'Administració pot reclamar els enginyers de l'Administració pública pels danys i perjudicis causats en llurs béns o drets quan hagi concorregut dol, culpa o negligència greu (vigent article 145.3 de la Llei 30/1992; futur article 36.3 de la Llei 40/2015).

Per exemple, la sentència del Tribunal Suprem (sala del contenciós administratiu), de 13 de gener de 1989, declara la responsabilitat d'un funcionari per danys causats a l'Administració. Un funcionari de la Diputació de Barcelona, com a director tècnic de l'obra, havia estès, signat i segellat setze certificacions d'obra per un import total de 45.811.633 pessetes. Després que l'empresa contractista presentés suspensió de pagaments i es resolgués el contracte, es va descobrir que no s'havia realitzat cap obra. Això va provocar que la Diputació sancionés el funcionari amb suspensió d'ocupació i sou per un període de dos mesos

i, a més, el declarés responsable dels perjudicis que a la Corporació li havia ocasionat el pagament de 29.148.744 pessetes a diverses entitats bancàries a les quals el contractista havia endossat part de les certificacions. El Tribunal Suprem va considerar que el funcionari havia incorregut en una negligència greu en el compliment dels seus deures, pel fet de prescindir del procediment de lliurament o intervenció legalment previst i estendre certificacions “como si se tratase de documentos que respondían a cantidades realmente debidas, sin adoptar ninguna precaución”.

6 Quin és el termini en què l'Administració pot reclamar els enginyers de l'Administració pública?

A. Quin és el termini?

La llei no estableix el termini que té l'Administració per activar l'acció de regrés o repetició contra els enginyers de l'Administració pública.

Davant d'aquesta absència, el criteri més acceptat és l'aplicació de les regles generals de la responsabilitat civil.

A Catalunya, el termini per incoar el procediment serà de tres anys, en aplicació de les regles generals sobre acció per exigir la responsabilitat civil extracontractual (article 121-21, lletra d, del Codi civil català - Llei 29/2002, de 30 de desembre).

A la resta de l'Estat, el termini seria d'un any, d'acord amb l'article 1968.2 del Codi civil estatal.

B. Quan comença a comptar el termini?

a) Si es tracta de l'acció de repetició de l'Administració, el moment inicial del termini serà la data del pagament de la indemnització a víctimes o perjudicats.

b) Si l'Administració intenta rescalabar-se dels danys ocasionats en els

seus béns o drets, el termini començarà a comptar des del moment en què s'hagi causat la lesió.

7 L'Administració reclamarà els enginyers de l'Administració pública a través dels jutjats i tribunals?

No. L'exigència de la responsabilitat per part de l'Administració als enginyers de l'Administració pública es portarà a terme a través de la instrucció del procediment que reglamentàriament s'estableixi (vigents articles 145.2 i 145.3 de la Llei 30/1992; futur article 36.4 de la Llei 40/2015).

El procediment es preveu a l'article 21 del Reial decret 429/1993, de 26 de març, pel qual s'aprova el reglament dels procediments de les administracions públiques en matèria de responsabilitat patrimonial. El 2 d'octubre de 2106, aquest reglament quedarà derogat per la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i, des de llavors, s'aplicarà aquesta llei.

La resolució declarativa de responsabilitat posarà fi a la via administrativa (vigent article 145.4 de la Llei 30/1992; futur article 36.5 de la Llei 40/2015). Això implica que l'enginyer de l'Administració pública podrà, si escau, posar directament un recurs contenciós administratiu, sense perjudici del recurs administratiu potestatiu de reposició. ●

En el proper número:

8. Tenen els enginyers de l'Administració pública el deure de tenir una assegurança de responsabilitat civil professional (ARCP) pròpia?

9. És recomanable disposar d'una ARCP pròpia malgrat que l'enginyer de l'Administració pública estigui en situació d'exempció?

10. Si així ho decidís, quina assegurança de responsabilitat civil professional hauria de contractar l'enginyer de l'Administració?

L'ADMINISTRACIÓ POT RECLAMAR AL SEU ENGINYER L'IMPORT INDEMNITZAT

